

EETTISYYS-OPAS

**Eettisyys coaching-suhteessa:
miten coachin valinnat vaikuttavat
asiakkaan ajatteluun, kokemukseen
ja työskentelyn suuntaan**

*Käytännön näkökulmia oman
toiminnan reflektointiin ja eettisen
tietoisuuden vahvistamiseen*

**SUOMEN
COACHING-
YHDISTYS**

Johdanto

Eettisyys on keskeinen osa coaching-työtä, mutta se näyttäytyy usein yleisinä periaatteina tai ohjeistuksina.

Se, miten eettisyys toteutuu käytännössä – niissä hetkissä, joissa coach ja asiakas kohtaavat – voi jäädä vähemmälle huomiolle.

Tässä oppaassa eettisyyttä lähestytään coaching-suhteen, vuorovaikutuksen ja coachina tehtävän asiakastyön näkökulmasta. Millaisia valintoja coach tekee vuorovaikutustilanteessa? Miten ne vaikuttavat asiakkaan ajatteluun? Millaisia rajapintoja työskentelyyn liittyy?

Tavoitteena ei ole määritellä oikeaa tai väärää toimintatapaa, vaan tehdä näkyväksi niitä teemoja ja tekijöitä, jotka vaikuttavat coachingin eettisyyteen käytännön tasolla: läsnäoloa, valtaa, vastuuta, luottamusta ja kokemusta.

Opas kutsuu tarkastelemaan omaa toimintaa ja sitä, miten coaching-tilanteessa tehdyt valinnat vaikuttavat asiakkaan ajatteluun ja työskentelyn suuntaan. Sitä voi käyttää oman työn reflektoinnin tukena eri tilanteissa eri näkökulmista.

Coaching-suhde työn ytimenä

Coaching-suhde on keskeinen osa coaching-työtä, joka muodostuu tilanteessa, jossa coach ja coachattava kohtaavat. Siinä tapahtuu työn varsinainen ydin, ja se rakentaa perustan kaikelle muulle työskentelylle. Coaching-suhde määrittää, millaisessa vuorovaikutuksessa ajattelua tuetaan, oivalluksia syntyy ja muutosta mahdollistetaan. Eettisyyden näkökulmasta huomio kohdistuu vuorovaikutukseen ja siihen, mitä tapahtuu käytännön tasolla itse kohtaamisessa – miten coaching toteutuu siinä hetkessä, jossa työ tehdään.

Coaching mindset: ajattelun mahdollistaminen

Coaching mindset viittaa perusasenteeseen, joka ohjaa coachin toimintaa. Termille ei ole yksiselitteistä suomenkielistä vastinetta, mutta perusasenne kuvaa sitä hyvin. Kyse on tavasta olla läsnä asiakkaan kanssa ja suhtautua hänen ajatteluunsa, kokemuksiinsa ja puheeseensa.

Coaching mindsetille keskeistä on empaattinen läsnäolo. Se tarkoittaa tietoista läsnäoloa asiakkaan kanssa sekä tarkkaa kuuntelemista: ei ainoastaan sitä, mitä asiakas sanoo, vaan myös sitä, mitä jää sanomatta tai mitä sivutaan ilman, että siihen pysähdytään. Kuunteleminen ulottuu myös rivien väliin.

Ajattelun mahdollistaminen on tämän perusasenteen ytimessä. Coachingin tavoitteena ei ole ratkaista asiakkaan asioita, vaan tukea hänen ajatteluaan siten, että hän löytää itse omat ratkaisunsa. Tämä edellyttää kykyä pysähtyä asiakkaan puheessa esiin nouseviin kohtiin, nostaa havaintoja esiin ja sanoittaa sitä, mitä on kuultu.

Keskustelussa voidaan tuoda esiin, millaisia ajatuksia nämä havainnot herättävät, ja kysyä asiakkaalta, miten hän itse niitä tarkastelee. Näin ajattelu syvenee ja vaihtoehdot tulevat näkyvämmiksi. Tähän liittyy myös reflektiivisyys: toisaalta tuetaan sitä, mitä asiakas tuo esiin, ja toisaalta rikastetaan keskustelua nostamalla esiin teemoja, joita asiakas ei vielä ole valmis käsittelemään.

Coaching mindset: keskiössä asiakkaan oma ajattelu

Coaching mindsetiä voidaan jäsentää myös sen kautta, mitä se ei ole. Se ei perustu neuvomiseen, ohjaamiseen tai valmiiden ratkaisujen tarjoamiseen, vaikka nämä voivat olla perusteltuja muissa rooleissa, kuten konsultoinnissa tai mentoroinnissa. Coachingissa keskeistä on säilyttää asiakkaan ajattelun omistajuus. Tämä rajanveto ei aina ole selkeä, ja siksi sen tunnistaminen tilanteessa on osa eettistä työskentelyä.

Käytännössä tämä tarkoittaa jatkuvaa oman toiminnan tarkastelua. Tuenko tällä hetkellä asiakkaan ajattelua vai ohjaanko sitä johonkin suuntaan? Tavoitteena ei ole poistaa coaching omaa vaikutusta, vaan tulla siitä tietoiseksi ja suhteuttaa se coachingin tarkoitukseen.

Empatialla on keskeinen rooli, mutta siihen liittyy myös riski. Kun asiakas kamppailee jonkin asian kanssa, voi syntyä halu helpottaa tilannetta tarjoamalla ratkaisuja tai ohjaamalla häntä nopeammin eteenpäin. Vaikka intentiona olisi asiakkaan tukeminen, voi vaikutuksena olla hänen oman ajattelunsa kaventuminen. Näiden tilanteiden tunnistaminen on keskeinen osa coaching mindsetiä.

Coaching mindset ei ilmene yksittäisinä menetelminä, vaan tavassa käyttää niitä. Samat kysymykset tai havainnot voivat joko avata tai rajata ajattelua riippuen siitä, miten ja missä tarkoituksessa niitä käytetään. Keskeistä on, että toiminta pysyy linjassa coachingin tavoitteen kanssa: asiakkaan ajattelun tukemisessa ja sen omistajuuden vahvistamisessa.

Pysähdy hetkeksi ja pohdi

Miten oma toimintani vaikuttaa asiakkaan ajatteluun?

Mihin suuntaan havainnot ja kysymykset ohjaavat keskustelua?

Millainen tila asiakkaan ajattelulle syntyy?

Autonomia, vastuu ja prosessin ohjaaminen

Coaching-suhde perustuu asiakkaan autonomian tukemiseen. Asiakas vastaa omasta ajattelustaan, valinnoistaan ja kehityksestään, ja hän määrittelee suunnan, johon työskentely etenee.

Coachin tehtävä on luoda edellytykset tälle prosessille, ei ottaa omistajuutta asiakkaan puolesta.

Coachingin tavoitteena ei ole tarjota valmiita ratkaisuja, vaan tukea asiakasta löytämään ne itse. Vastuun tulee pysyä selkeänä. Vaikka tilanteissa syntyy helposti halu auttaa tarjoamalla neuvoja tai ohjeita, tulee coachin pysyä tietoisena omasta roolistaan ja säilyttää coaching-ote.

Coach vastaa prosessin etenemisestä: siitä, että keskustelu etenee, pysähtyy tarvittaessa ja suuntautuu asiakkaan kannalta merkityksellisiin teemoihin. Samalla asiakkaalla säilyy mahdollisuus valita, mihin hän haluaa syventyä ja mihin ei. Jos asiakas ei ole valmis käsittelemään jotakin teemaa, sitä kunnioitetaan ja edetään eteenpäin hänen ehdoillaan.

Coaching-suhteessa pyritään tasapainoon prosessin ohjaamisen ja asiakkaan autonomian välillä. Ne synnyttävät myös rajapinnan. Prosessin etenemisen varmistaminen voi tukea asiakkaan ajattelua, mutta samalla siihen sisältyy riski ohjata keskustelua liikaa tiettyyn suuntaan. Ohjaanko keskustelua siksi, että se etenee asiakkaan kannalta merkityksellisellä tavalla, vai siksi, että suunta tuntuu minun mielestäni oikealta?

Tämä tulee näkyväksi erityisesti tilanteissa, joissa coach tekee valintoja keskustelun suunnasta. Jo päätös siitä, mihin teemaan palataan, mitä tarkennetaan tai missä kohdassa siirrytään eteenpäin, vaikuttaa siihen, millainen tila asiakkaan ajattelulle syntyy.

Myös eri kontekstit vaikuttavat tasapainoon. Organisaatiotilanteissa suuntaa määritellään usein yhdessä, esimerkiksi useamman osapuolen kesken sovituissa tavoitteissa. Yksilöcoachingissa asiakkaan mahdollisuus muuttaa suuntaa korostuu. Tällöin on tärkeää pysähtyä tarkastelemaan muutoksen taustaa ja varmistaa yhteinen ymmärrys työskentelyn suunnasta.

Autonomian tukeminen tarkoittaa, että asiakas omistaa oman ajattelunsa ja kehittymisensä. Coachin rooli on ohjata prosessia niin, että tämän omistajuus säilyy ja vahvistuu.

Pysähdy hetkeksi ja pohdi

Miten oma toimintani vaikuttaa keskustelun suuntaan?

Mihin suuntaan prosessi etenee ja kenen ehdoilla?

Millaisia vaihtoehtoja asiakkaalle jää näkyviin?

Eettinen tietoisuus: omien arvojen vaikutus toimintaan

Eettinen tietoisuus on olennainen osa coachin ajattelutapaa ja toimintaa, joka kytkeytyy suoraan siihen, miten coach toimii käytännössä. Eettisyys tarkoittaa tässä yhteydessä erityisesti kykyä pysähtyä tarkastelemaan omia arvoja ja niiden vaikutusta omaan toimintaan.

Keskeistä on tunnistaa, mitkä asiat ovat itselle tärkeitä esimerkiksi johtamisessa, elämässä ja työyhteisössä toimimisessa. Kun omat arvot ja uskomukset tulevat riittävän tietoisiksi, on mahdollista havaita, miten ne ohjaavat omia valintoja ja toimintatapoja coaching-tilanteessa. Näistä vaikutuksista ei voi täysin irrottautua, sillä jokainen toimii omien ajattelumalliensa kautta.

Tämän vuoksi on tärkeää tehdä oma ajattelu mahdollisimman näkyväksi itselle. Kun omien lähtökohtien vaikutukset tunnistetaan, voidaan paremmin arvioida, milloin toiminta perustuu asiakkaan tarpeisiin ja milloin siihen vaikuttavat omat oletukset tai näkemykset.

Valmistautuminen coaching-kohtaamiseen liittyy olennaisesti tähän tietoisuuteen. Kun ennen kohtaamista pysähdytään, suunnataan huomio pois omista ajatuksista ja keskitytään asiakkaaseen, syntyy valmius olla läsnä toista varten. Samalla vahvistuu ymmärrys siitä, miten oma ajattelu voi vaikuttaa tilanteessa.

Eettinen tietoisuus rakentuu jatkuvasta reflektiosta, jossa omaa toimintaa tarkastellaan suhteessa asiakkaan autonomiaa ja ajattelua tukevaan työskentelyyn.

Valta ja roolit coaching-suhteessa

Valta on coaching-suhteessa keskeinen, mutta usein vähemmälle huomiolle jäävä teema. Coaching-suhde ei ole täysin tasavertainen, sillä coach ohjaa prosessia ja luo kontekstin, jossa asiakas jäsentää ajatteluaan, reflektoi kokemuksiaan ja määrittelee tavoitteitaan.

Valta voi ilmetä hienovaraisesti. Tilanteessa, jossa coach esittää havaintoja tai kommentteja ilman tarkoitusta antaa neuvoja, asiakas voi silti tulkita ne ohjeiksi tai suosituksiksi. Tämä osoittaa, että coachilla on väistämättä vaikutusvaltaa, joka vaikuttaa siihen, miten asiakas ymmärtää ja käsittelee tilannettaan.

Samanaikaisesti asiakkaalla tulee säilyä autonomia ja vastuu omista valinnoistaan. Coaching-suhteessa rakentuu jatkuva tasapaino: coach vastaa prosessin etenemisestä, mutta asiakas määrittää, miten hän suhtautuu esiin nostettuihin havaintoihin ja mitä hän niistä hyödyntää.

Vuorovaikutuksen valinnat

Valtaan liittyy myös tietoisuus vuorovaikutuksen valinnoista. Päätökset siitä, milloin ollaan hiljaa, milloin pysäytetään keskustelu tai mihin asiakkaan sanomaan tartutaan, ovat kaikki vallankäyttöä. Jo huomion suuntaaminen on valinta, joka vaikuttaa siihen, mikä keskustelussa saa merkitystä ja mikä jää sivuun.

Tämä tekee vallasta ilmiön, joka ei rajoitu yksittäisiin tekoihin, vaan on läsnä jatkuvasti vuorovaikutuksessa. Siksi sen tunnistaminen edellyttää oman toiminnan tarkastelua tilanteessa. Coach voi esimerkiksi pysähtyä kysymään: miksi tartun juuri tähän asiakkaan sanomaan enkä toiseen, ja mitä vaikutusta tällä valinnalla on keskustelun suuntaan.

Valta kytkeytyy myös asiantuntijuuteen. Tilanteissa, joissa coachilla on vahvaa kokemusta esimerkiksi johtamisesta, esihenkilötyöstä tai työhyvinvoinnista, asiakkaalle voi syntyä odotus siitä, että hän saa suoria neuvoja tai vastauksia siihen, miten tulisi toimia.

Tällainen odotus on ymmärrettävä, mutta siihen liittyy roolin kannalta keskeinen rajapinta. Kun siirrytään neuvomiseen, työskentely muuttuu coachingista kohti konsultointia tai mentorointia. Tämä siirtymä voi tapahtua huomaamatta, vaikka tarkoitus olisi tukea asiakasta. Tällöin intentio ja vaikutus voivat erota toisistaan: pyrkimys auttaa voi johtaa siihen, että asiakkaan ajattelun tila kaventuu.

Siksi on tärkeää tehdä tämä ero näkyväksi ja tietoiseksi. Jos kokemusten jakaminen nähdään tilanteessa perustelluksi, sitä voidaan tehdä avoimesti ja asiakkaan suostumuksella. Tällöin voidaan tuoda esiin, että kyse on näkemyksistä tai kokemuksista, jotka voivat tarjota vaihtoehtoja, mutta eivät määritä sitä, miten asiakkaan tulisi toimia.

Tämän jälkeen työskentely palautetaan takaisin coaching-otteeseen. Asiakkaalta voidaan kysyä, mitä ajatuksia kuultu herättää, mitä hän haluaa hyödyntää ja mikä ei tunnu itselle sopivalta. Näin asiakas säilyttää autonomiansa ja oma suhteensa päätöksiinsä.

Valtaan liittyvä eettinen työskentely ei tarkoita vallan poistamista, vaan sen jatkuvaa tunnistamista ja suhteuttamista coachingin tarkoitukseen.

Pysähdy hetkeksi ja pohdi

Miten valintani vaikuttavat siihen, mikä keskustelussa korostuu?

Mihin asiakkaan huomio suuntautuu tämän seurauksena?

Millaisia merkityksiä asiakkaalle rakentuu?

Luottamuksellisuus ja sopimukset: rajat ja asiakkaan kokemus

Coaching-suhteessa luottamus rakentuu myös selkeiden rakenteiden, sopimusten ja rajojen varaan. Sopimusten merkitys korostuu erityisesti silloin, kun mukana on maksava organisaatio. On tärkeää määritellä, mitä coaching sisältää, miten työskentely toteutuu ja millä periaatteilla toimitaan.

Keskeinen osa sopimista liittyy luottamuksellisuuteen. On olennaista tehdä näkyväksi, missä asioissa luottamuksellisuus säilyy ja millaisia rajoja siihen liittyy. Samalla määritellään myös, mitkä asiat kuuluvat sovitun työn piiriin ja mitkä jäävät sen ulkopuolelle.

Selkeä sopiminen luo perustan luottamukselle ja auttaa ennaltaehkäisemään epäselvyyksiä. Kun osapuolet ymmärtävät yhteisesti työskentelyn reunaehdot, syntyy vakaampi pohja vuorovaikutukselle ja tavoitteelliselle työskentelylle.

Luottamuksellisuus ei kuitenkaan ole rajatonta. Poikkeuksia voi syntyä tilanteissa, joissa asiakas toimii lainvastaisesti tai on vaaraksi itselleen tai muille. Näiden rajojen tunnistaminen ja tarvittaessa esiin tuominen on osa eettistä vastuuta coaching-suhteessa.

Luottamuksellisuuteen liittyvä eettinen työskentely edellyttää myös jatkuvaa ennakoivaa tietoisuutta. Keskeistä on tehdä näkyväksi paitsi periaatteet myös niiden merkitys käytännössä: mitä luottamuksellisuus tarkoittaa tässä työskentelyssä ja miten se toteutuu eri tilanteissa.

Tämä tarkoittaa myös odotusten ja tulkintojen tarkistamista. Vaikka periaatteet olisi sovittu, niiden merkitys voi näyttäytyä eri tavoin eri osapuolille. Siksi on tärkeää pysähtyä tarvittaessa varmistamaan yhteinen ymmärrys: miten asiakas tulkitsee luottamuksellisuuden tässä tilanteessa ja mitä hän odottaa sen tarkoittavan.

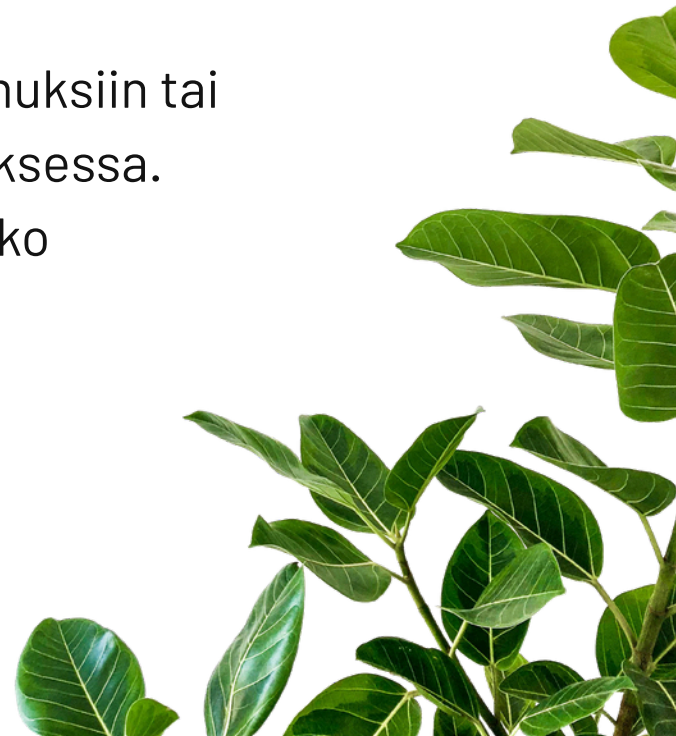
Luottamuksen kokemus

Luottamuksellisuudessa keskeistä on ennen kaikkea asiakkaan kokemus niiden toteutumisesta. Vaikka toiminta olisi ollut sovittujen rajojen mukaista, luottamus voi heikentyä, jos asiakas kokee, että luottamuksellisuutta on rikottu. Koska luottamus rakentuu vahvasti tunnetasolla, kyse ei ole pelkästään siitä, mitä on tehty tai jätetty tekemättä, vaan siitä, miten tilanne koetaan.

Jos asiakkaalle syntyy kokemus petetyksi tulemisesta, vaikutus kohdistuu suoraan vuorovaikutussuhteeseen ja sen toimivuuteen. Tällaisessa tilanteessa olennaista ei ole puolustautuminen tai oman toiminnan oikeuttaminen, vaan asiakkaan kokemuksen tarkasteleminen ja sen ymmärtäminen. Tämä edellyttää kuuntelemista ja valmiutta kohdata tilanne asiakkaan näkökulmasta.

Samalla tilanteet voivat toimia myös ennakoivan toiminnan peilinä. Coach voi huomata, missä kohdassa odotuksia ei ole tehty riittävän näkyviksi tai missä merkitykset ovat jääneet epäselviksi. Näin luottamuksellisuuden toteutuminen vahvistuu jatkossa.

Luottamuksellisuuden ylläpitäminen ei siis rajoitu sopimukseen tai periaatteisiin, vaan se rakentuu jatkuvasti vuorovaikutuksessa. Asiakkaan kokemus määrittää, säilyykö luottamus ja voiko työskentely jatkua avoimena ja turvallisena.

Luottamus coaching-suhteessa: vuorovaikutus ja työskentelykonteksti

Luottamus syntyy ennen kaikkea vuorovaikutuksessa ja asiakkaan kokemuksessa. Se on keskeinen edellytys coaching-suhteelle ja sille, että työskentely voi edetä kohti syvempää ajattelua ja oivalluksia. Vaikka coachingissa hyödynnetään kysymyksiä ja erilaisia menetelmiä, ratkaisevaa on se, millainen konteksti ja ilmapiiri työskentelylle rakennetaan.

Luottamuksen syntyminen on yksilöllistä. Se voi perustua esimerkiksi coachin taustaan, kokemukseen tai tapaan olla vuorovaikutuksessa. Keskeistä on kuitenkin se, miten tilanne rakentuu asiakkaan näkökulmasta ja millaisena hän kokee vuorovaikutuksen. Olennaista on rakentaa ympäristö, jossa asiakas voi asettua avoimeen tilaan, käsitellä omia asioitaan ja kokea tilanteen riittävän turvalliseksi ja toimivaksi.

Coach voi vaikuttaa erityisesti siihen, millainen ilmapiiri syntyy. Läsnäolo, kuunteleminen ja tapa kohdata asiakas luovat perustan, jossa luottamus voi vahvistua. Kun asiakas kokee tilanteen riittävän turvalliseksi, hän voi tarkastella omia ajatuksiaan avoimemmin ja olla vastaanottavaisempi myös uusille näkökulmille.

Coachingissa hyödynnetään erilaisia menetelmiä, kuten liikettä, musiikkia, rauhoittumista tai luovaa kirjoittamista. Näiden merkitys ei kuitenkaan ole itseisarvoinen, vaan ne toimivat välineinä, jotka tukevat asiakkaan prosessia. Tärkeämpää on se, miten tilanne rakennetaan ja millaisen kokemuksen se asiakkaalle mahdollistaa.

Luottamuksellinen ja turvallinen konteksti rakentuu vaiheittain vuorovaikutuksen kautta. Ensin luodaan perusta, jossa asiakas voi kokea luottamusta ja tuttuutta. Tämän jälkeen voidaan siirtyä tarkastelemaan asiakkaan nykytilannetta, vahvuuksia ja mahdollisia rajoitteita. Kun ilmapiiri on riittävän vahva, voidaan edetä kohti syvempää ajattelua ja oivalluksia. Vuorovaikutus muodostaa perustan, jonka varaan koko coaching-prosessi rakentuu.

Haastaminen, empatia ja tilannekohtainen toiminta

Haastaminen on coachingissa teema, joka herättää erilaisia tulkintoja. Termiä tärkeämpää on sen tarkoitus: tukea asiakkaan tietoisuuden kasvua ja synnyttää oivalluksia. Haastamisen kautta asiakas voi vahvistaa omistajuutta omiin asioihinsa ja tarkastella niitä uudesta näkökulmasta.

Haastaminen ei ole irrallinen toiminto, vaan kytkeytyy empatiaan ja myötätuntoon. Ilman niitä haastaminen ei perustu turvalliseen ja luottamukselliseen suhteeseen. Empatia luo perustan, jonka varassa asiakas voi kohdata myös vaikeampia näkökulmia omaan ajatteluunsa.

Se, miten coach toimii eri tilanteissa, on aina tilannekohtaista. Toisinaan keskiössä on kuunteleminen ja dialogi, toisinaan ajattelun haastaminen tai havaintojen esiin nostaminen. Olennaista on valita toimintatapa, joka tukee asiakkaan prosessia juuri siinä hetkessä.

Haastaminen asiakkaan prosessin tukena

Haastamiseen liittyy jatkuva rajapinta tukemisen ja ohjaamisen välillä. Haastaminen voi avata ajattelua, mutta se voi myös huomaamatta alkaa työntää asiakasta tiettyyn suuntaan. Tämä raja ei ole aina selkeä, ja siksi sen tunnistaminen tilanteessa on osa eettistä työskentelyä.

Tilanteessa voidaan pysähtyä kysymään: perustuuko tämä haastaminen asiakkaan prosessiin ja siihen, mitä hän tuo esiin, vai omaan havaintoon siitä, mikä tuntuisi tärkeältä nostaa esiin? Tavoitteena ei ole välttää haastamista, vaan varmistaa, että se tukee asiakkaan ajattelua eikä korvaa sitä.

Haastaminen edellyttää kontekstin huomioimista. Asiakkaan valmius käsitellä asioita ja hänen luottamuksensa tilanteeseen vaihtelevat. Kun luottamus on riittävän vahva, asiakas pystyy paremmin sietämään haastamiseen liittyvää epämukavuutta ja tarkastelemaan omaa ajatteluaan kriittisemmin.

Haastaminen voi tuoda esiin myös vaikeita tunteita tai ristiriitoja, jolloin on tärkeää, että asiakas kokee tilanteen edelleen turvalliseksi ja hallittavaksi. Näin syntyy mahdollisuus edetä kohti syvempiä oivalluksia ja muutosta. Ilman turvallisuuden kokemusta haastaminen voi kääntyä painostamiseksi, jolloin asiakkaan tila kaventuu eikä ajattelu syvene.

Tavoitteena on tukea asiakasta tunnistamaan omia voimavarojaan ja potentiaaliaan sekä hahmottamaan myös realiteetteja ja reunaehtoja. Tarvittaessa voidaan pysähtyä pohtimaan, miten erilaiset tekijät vaikuttavat tavoitteisiin ja millaiset mahdollisuudet ovat realistisia. Tilan luomisen, tarkoituksenmukaisten menetelmien ja toimivan vuorovaikutuksen kautta syntyvät edellytykset ajattelun kehittymiselle ja asiakkaan oman toimijuuden vahvistumiselle.

Pysähdy hetkeksi ja pohdi

Miten tämä interventio vaikuttaa asiakkaan ajatteluun?

Mihin suuntaan haastaminen ohjaa keskustelua?

Millainen tila asiakkaalle syntyy käsitellä tätä teemaa?

Kokeneisuuden vaikutus eettisyyteen

Tutkimuksissa on nostettu esiin, että coachingin eettinen riski ei välttämättä kohdistu aloittelevaan toimijaan, vaan kokeneeseen coachiin. Pitkä kokemus, työskentelyn rutiini ja varmuus omasta osaamisesta voivat synnyttää tunteen siitä, että tilanteet ovat tuttuja ja hallinnassa, jolloin vaarana on, että kriittinen reflektio ja herkkyys tarkastella omaa toimintaa voivat jäädä vähemmälle ja toiminta alkaa ohjautua oletusten varassa ilman tietoista tarkastelua.

Kokeneisuuden riski voi näkyä tilanteissa, joissa asiakas tuo esiin teemoja, jotka muistuttavat aiemmin kohdattuja tilanteita. Tällöin voi syntyä kokemus siitä, että tilanne on jo ymmärretty, vaikka asiakkaan näkökulma ei ole vielä täysin avautunut. Kuunteleminen voi huomaamatta siirtyä tulkintaan, ja kysymykset alkavat ohjautua oletusten perusteella.

Kokeneisuus voi näkyä myös siinä, miten kysymyksiä esitetään ja mihin keskustelussa tartutaan. Kun oma ymmärrys vahvistuu, vaihtoehtojen tarkastelu voi kaventua ja huomio suuntautua helpommin siihen, mikä näyttäytyy olennaisena omasta näkökulmasta. Tehokkaan, asiakasta eteenpäin vievän tuen sijaan saatetaan rajata hänen ajatteluaan. Siksi kokeneisuuden myötä korostuu tarve tunnistaa, milloin oma varmuus ohjaa toimintaa enemmän kuin asiakkaan prosessi.

Perustuvatko havainnot siihen, mitä asiakas tuo esiin tässä hetkessä, vai siihen, mitä vastaavissa tilanteissa on aiemmin nähty? Tavoitteena ei ole sivuuttaa kokemusta, vaan suhteuttaa se tietoisesti tilanteeseen.

On tärkeää säilyttää avoimuus, uteliaisuus ja nöyryys omaa tekemistä kohtaan myös kokeneena toimijana. Kokemus ei poista tarvetta eettiselle tietoisuudelle, vaan voi päinvastoin lisätä tarvetta tarkastella omaa toimintaa tietoisesti. Eettinen herkkyys rakentuu jatkuvasta reflektiosta – valmiudesta arvioida omaa toimintaa kriittisesti ja tunnistaa tilanteet, joissa oma varmuus voi kaventaa näkökulmaa. Näin toiminta säilyy asiakkaan ajattelua tukevana ja eettisesti kestäväenä.

Pysähdy hetkeksi ja pohdi

Miten oma kokemus vaikuttaa siihen, mitä huomaan tilanteessa?

Mihin oletuksiin tulkintani perustuvat?

Millainen tila asiakkaan ajattelulle syntyy, kun toimin näiden varassa?

Lopuksi

Coachingin eettisyys ei muodostu yksittäisistä periaatteista tai toimintamalleista, vaan siitä, miten työskentely toteutuu käytännössä. Se rakentuu vuorovaikutuksessa, valinnoissa ja hetkissä, joissa coach suuntaa huomiota, pysäyttää, haastaa tai antaa tilaa. Eettisyys kytkeytyy siihen, miten coach on läsnä ja miten hän suhteuttaa oman toimintansa asiakkaan ajatteluun ja prosessiin. Samat teot voivat eri tilanteissa joko avata tai kaventaa ajattelua, vahvistaa tai heikentää asiakkaan kokemusta omasta toimijuudestaan. Siksi eettinen työskentely edellyttää jatkuvaa tietoisuutta, valmiutta tarkastella omaa toimintaa ja herkkyydestä tunnistaa, mitä tilanteessa tapahtuu ja millaisia vaikutuksia omilla valinnoilla on.

Tämä teksti on syntynyt Suomen Coaching-yhdistyksen Eettisyys coaching-suhteessa -jäsentilaisuuden pohjalta. Tilaisuuden asiantuntijana toimi Peter Peitsalo. Peterillä on yli 15 vuoden kokemus coachingista sekä coachien kouluttamisesta, ja hän toimi usean vuoden ajan Suomen coachingin ja mentoroinnin eettisessä toimikunnassa. Peter valittiin Vuoden Coachiksi vuonna 2024.

Tule mukaan: www.coaching-yhdistys.fi

Kysy lisää: info@coaching-yhdistys.fi